

UN PENSAMENT DE SAL, UN PESSIC DE PEBRE

A LA VORA DE...

Un múscul traïdor

MONTSERRAT ROIG

Conten d'un famós director de teatre que no aconseguia emocionar els seus actors amb una obra de Shakespeare. —És que ens queda tan lluny, la història del rei Lear!

Aleshores el director els va dir que acluquessin els ulls, que premissin tot seguit amb força les parpelles i, quan el tel color de rosa esdevingués negre fosc, comencessin a pensar en la tragèdia del rei Lear. Primer, com a rei. Més tard, com a pare.

I així ho feren. El rei els quedava lluny, el pare, no tant. I acabaren per entendre una de les tragèdies més contemporànies de William Shakespeare. Potser nosaltres, forçats a escriure un article cada dia, anem perdent a poc a poc espurnes d'emoció. Les històries són recurrents. La fredor s'imposa. No és que ens vatem de tenir un cor gelat, perquè el cor no té cap temperatura. "És un múscul ben resistent", deia Woody Allen.

I tant, que n'és, de resistent! Els pulmons

poden assecar-se, l'oxigen pot traslladar-se per la nostra sang de manera més relativa, però el cor resisteix. Un bon múscul. Un múscul traïdor, tanmateix. Traïdor en la recurrència.

Perquè a penes si fa uns dies que havíem d'enraonar de la Irene, la nena que s'ha quedat sense cames a causa d'una bomba terrorista. I ara la Irene ja és notícia vella. Carpetada per a les cames de la Irene. La història de la seva recuperació serà un dossier vell. Una altra notícia vola, delerosa de protagonisme: un nen acaba de morir a causa d'una altra bomba terrorista. Un nen de dos anys que a penes si aprenia a enraonar. Un bessó. ¿Sabran els pares quin és el fill que ha mort? Ells ho sabran, ells no s'equivocaran pas. Com tampoc s'equivoquen els terroristes. Han matat una altra criatura només per demostrar-nos que *sí que ho sabien*. Que ja ho sabien, que havien comès una barbaritat en deixar una nena de dotze anys sense cames. Al lloc del cor, una esponja. Una esponja ciuxuta.

I són ells els qui ens obliguen a escriure articles recurrents. A les repeticions. Voldríem caure en el tedi, sospitar per la malenconia

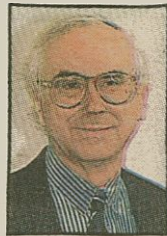
tardoral, celebrar un novembre tan benigne. Voldríem celebrar, també, que ja s'acaba l'any Mozart i podrem escoltar altres compositors, i que fan dues o tres pel·lícules molt bones, o bé enrabiar-nos perquè *Amantes* no va a Hollywood, voldríem saber què fan en aquests moments Robert de Niro, o la mare d'en Robert Niro, a qui una vegada li vaig regalar una caps de carquinyolis...

Voldria, sobretot, avorir-me. Que l'horitzó del món fos un quilòmetre i mig de platja de llent, amb l'arena fina i les gavines assassines. I no haver de tornar a comptar els nens morts per aconseguir l'emoció que els faltava als actors que havien de representar *El rei Lear*. Però ¿què en saben, els terroristes, del rei Lear, del cor com a múscul resistent i del dolor que senten els qui han d'admetre que una criatura de dos anys acaba de desaparèixer?

No els cal parlar del mar, germans, als terroristes. Ni de Shakespeare. Totes dues realitats queden massa lluny de la seva closca buida de neurones, de pensaments i de sentiments. Només les vides que no tenen sentit arrabassen la vida que sí que en té.

Fons i forma

JOSEP M. ESPINÀS

La discussió és antiga: què compta més, el fons o la forma? En el camp literari hi ha formalistes i fondistes convençuts; els uns treballen amb un rigor sensual la matèria de l'escriptura, i se n'enamoren tant que a vegades arriben a oblidar que també seria interessant dir alguna cosa; els altres creuen que el que pensen és tan important que expressar-ho a través de l'ordenada gràcia de l'ofici és perdre el temps.

El dilema se'n presenta en molts aspectes de la vida: ¿comprarem la cadira més bonica, la que encaixa millor amb aquell espai, la que respon a les nostres idees sobre l'estètica —i l'ètica, si voleu— de l'interiorisme actual, encara que no sigui la més còmoda? ¿Ens decidirem per un cotxe de rendiment garantit, però amb una línia menys suggestiva que un altre?

La controvèrsia entre el fons i la forma és infinita, tot i que alguns àrbitres distingits sentencien que fons i forma són el mateix i especulin amb intel·ligència sobre l'essència de les coses. El poble normal i corrent no està per brocs, i posat a opinar sap, per experiència, la importància que té la forma. No parlo d'experiències artístiques, ara, sinó d'experiències vitals.

Un noi de les Antilles va comprar lleugers amb un dòlar de Trinidad lamentablement fals. Dic lamentablement fals no tan sols per les conseqüències que li va suposar, sinó perquè el bitllet era una falsificació lamentable, ridícula. El resultat és que l'han condemnat a divuit anys de presó. Per un bitllet fals que equivalia a cinc duros. Si la falsificació hagués estat perfecta no li hauria passat res, però ara és a la presó per un defecte de forma. Si el bitllet hagués estat autèntic, però guanyat injustament, o fins i tot robat impunement, el defecte de fons no li hauria creat cap problema i s'hauria menjat els lleugers en llibertat.

El càstig a què han sotmès el noi és molt exagerat, hi estem d'acord. Però jo penso que allò que el jutge volia fer-li entendre és que les coses s'han de fer bé, i fer-les bé vol dir fer-les en la *forma* adequada. Des del començament d'una professió, sigui delictiva o sigui decent. Utilitzant un bitllet tan mal falsificat no es pot aspirar a progressar i acabar tenint un bon compte corrent a Suïssa i a ser un ciutadà formalment impecable.

"Sobretot, guardeu les formes" ha estat un dels consells més assenyats que la societat ha traspassat de pares a fills. Aquesta norma d'urbanitat tradicional l'hem adaptada a moltes més coses que no ens pensem, i això que creiem viure en l'època de la sinceritat. La declaració de renda és l'exemple modèlic. "Com l'he de fer, senyor gestor?". ¿Quina forma he de donar-li perquè no sigui rebutjada com el bitllet antillà tan poc convincent?

FIGURES, PAISATGES

Solchaga, Carlos

AGUSTÍ PONS

AVUI

Carlos Solchaga pertany a la generació de joves economistes que durant els primers seixanta van estudiar a l'estranger —generalment, postgraus a prestigioses Facultats angleses o americans— i que ara ens manen. Formen part, per mèrits propis, de l'èlite política del país, del país en el seu sentit més ampli, i no sembla gaire realista pensar que podrien fer coses diametralment diferents de les que fan. És clar que això potser no és un elogi sinó una constatació que la història i les pròpies característiques del territori no donen per gaire més. Per exemple, aquesta adelerada recerca de diner, per part dels recaptadors de l'Estat, no és gens nova. L'Espanya dels Austries era, teòricament, rica per l'or que arribava de les Amèriques, però a la pràctica es trobava al caire de la fallida per la crisi de l'agricultura, les inacabables guerres europees i un sentit massa teocràtic de l'activitat humana. L'Estat s'aguantava gràcies als emprèstits dels banquers i no sembla, en aquest punt, que la situació hagi canviat gaire. Durant aquests darrers anys, en efecte, els bancs han ajudat l'Estat a cobrir el dèficit públic a canvi de poder prestar el diner al preu més car de tot Europa; però aquest intercanvi ha

deixat de tenir sentit quan la lliure circulació de capitals es troba a la cantonada. Aleshores, i en aquesta fase estem, l'Estat busca diners a la desesperada, i amenaça els petits defraudadors i se sent impotent davant dels grans. Ara, és cert, no tenim guerres continentals però els recursos —escassos, com correspon a una

geografia amb poca aigua i molta muntanya— continuen malbaratant-se: el TGV Madrid-Sevilla s'emporta el 40% d'inversions de la Renfe mentre els trens de rodalia segueixen essent puntuals només d'una manera aproximada.

Per això, Carlos Solchaga, que quan beu un vas de whisky fa cara de jugador de pòquer, es reuneix amb els consellers autonòmics de finances i els fa una cabriola. Alguns li demanen la correspondència fiscal i ell, sense cap rictus de sarcasme, els recorda que les autonomies que ho desitgin poden augmentar la pressió impositiva. És clar que aquest no era l'esperit de l'Estat de les autonomies. Però, qui es recorda ara d'aquell esperit? El cafè per a tothom ha fet oblidar l'autèntic sabor del torrefacte mentre els més pessimistes es pregunten fins quan podrà aguantar la màquina de repartir. A mi em resultava més simpàtic el senyor Boyer amb els seus aires de brillant professor de la Institución Libre de Enseñanza —i crec que els seus antecedents familiars anaven per aquí—, però he de reconèixer el valor del senyor Solchaga, la seva habilitat per driblar les escomeses més dures. Com el mag sense recursos que acaba traient-se un conill de paper de la copalta. El públic, estupefacte, no sap si riure o escridassar-li la pensada.

CAPÇALERES D'AVUI

MÓN

• La Comunitat Europea decreta sancions econòmiques contra l'ugoslàvia **5**

DIÀLEG

• Articles de l'escriptor **Néstor Luján** i el periodista **Fermín Bocos** **15**

ESPORTS

• Tot a punt perquè comenci el Rally de Catalunya, penúltima prova del Mundial **30**

PAÏSOS CATALANS

• L'alcalde de Girona, Joaquim Nadal, critica la llei de Seguretat Ciutadana **9**

SOCIETAT

• L'Ajuntament barceloní obre expedient per retirar la concessió del Poble Espanyol **20**

CULTURA

• El Museu d'Història dels Jueus acapara visitants abans d'inaugurar-se **33**

ESPANYA

• Material requisat demostra que els comandos d'ETA treballen amb informació errònia **10**

ECONOMIA

• Nicolás Redondo anuncia més mobilitzacions a Cantàbria contra la reconversió **23**

ESPECTACLES I RTV

• Hollywood perd amb la mort de Gene Tierney un dels mites del cinema clàssic **35**

Gene Tierney

Josep M. Espinàs